

Asiantuntijalausunto HE 147/2024 vp

Ympäristöministeriö kiittää ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 147/2024 vp).

Esityksen tavoitteena on edistää merituulivoimaa talousvyöhykkeellä, selkeyttää talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeita koskevaa sääntelyä ja varmistaa, että oikeudet merituulivoiman hyödyntämiseen myönnetään tasapuolisella, läpinäkyvällä ja ennakoitavalla tavalla. Tavoitteena on myös, että Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeiden sääntely ei poikkeaisi toisistaan, ellei poikkeamiselle ole perusteltua syytä. Ympäristöministeriö pitää lain tavoitteita kannatettavina. Ympäristöministeriö on osallistunut lakiehdotuksen valmisteluun niiltä osin kuin valmistelussa on käsitelty ympäristöministeriön hallinnonalaan kuuluvia asioita.

Lakiehdotuksen 2 §, jossa ehdotetaan säädettäväksi alueiden osoittamista talousvyöhykkeen merituulivoima-alueiksi, liittyy olennaisesti myös merialuesuunnitteluun, josta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999, 1.1.2025 alkaen alueidenkäyttölaki). Merialuesuunnitelman roolia merituulivoima-alueiden valinnassa tarkasteltiin osana lain valmistelua. Merituulivoiman ja muiden merenkäyttömuotojen välisten konfliktien vähentämiseen liittyen on tehty erinäisiä selvityksiä. Selvitysten mukaan erityisen haasteen suunnittelulle tuo se, että täysin muiden merenkäyttömuotojen kanssa yhteensopivia alueita merituulivoiman tuotannolle on verraten vähän. Ristiriidattomille alueille on myös tyypillistä, että niillä merituulivoimaan tuotantokapasiteetista tai taloudellisesta kannattavuudesta joudutaan esimerkiksi syvemmälle mereen tehtävien perustusten tai pidemmälle vedettävien sähkönsiirtokaapelien vuoksi tinkimään. Merituulivoimaa saattaakin tämän vuoksi sijoittua sellaisille alueille, joilla merituulivoiman ja muiden toimintojen yhteensovittaminen on haastavaa. Vaikka valmistelun kuluessa päädyttiinkin vaihtoehtoon, jonka mukaisesti merialuesuunnittelu on jatkossakin oikeusvaikutuksetonta suunnittelua, merenkäyttömuotojen yhteensovittaminen korostaa kuitenkin merialuesuunnittelun tärkeyttä myös talousvyöhykkeen merituulivoima-alueiden valinnan näkökulmasta.

Ympäristöministeriö katsoo, hallituksen esityksessä todetun mukaisesti, että valtioneuvoston alueen valintaa koskevalle päätökselle tulisi tehdä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) 8–11 §:n mukainen ympäristöarviointi (ns. SOVA) osana päätöksen valmistelua ennen sen tekemistä.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että talousvyöhykkeelle rakennettavien tuulivoimaloiden osalta jo luvan hakuvaiheessa varmistetaan, että voimala-alueiden kaapeliverkosto ja maihin tulevat energiakaapelit aiheuttavat mahdollisimman vähän haittaa (*do no significant harm -periaate*) ympäristölle meri- ja rannikkovesillä sekä maa-alueille. Suunnittelu- ja rakennusvaiheissa rakentajan tulee noudattaa ekosysteemilähestymistapaa, jotta vesienhoidon- ja merenhoidon tavoitteet voidaan saavuttaa ja ylläpitää.